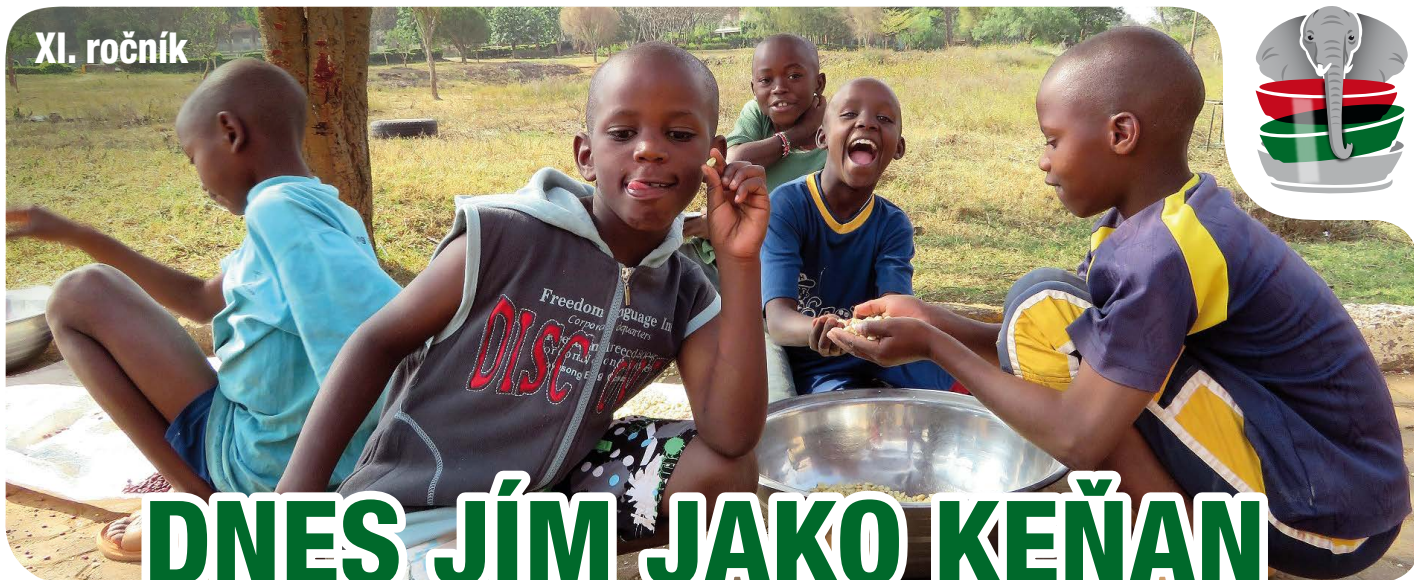
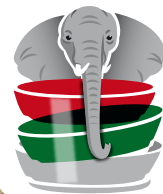

XI. ročník

DNES JÍM JAKO KEŇAN

OSVĚTOVÁ KAMPAŇ PRO I. A II. STUPEŇ ZŠ A SŠ | ROZVOJOVÉ ZEMĚ | POZNÁVÁNÍ A POMOC

PRACOVNÍ LISTY PRO STŘEDNÍ ŠKOLY

ÚVOD

Keňa je po mnoha stránkách velmi pestrá země. Nalezneme tam přes 40 etnických skupin, mnoho národních parků a rezervací s divoce žijícími zvířaty, masajské vesnice, savany, ale i hory, pouště a polopouště, tropické pralesy, obrovská sladkovodní jezera a také přímořské oblasti s nejkrásnějšími plážemi Indického oceánu s teplotou mořské vody až 28 °C. Hlavní město Nairobi je lidské mraveniště plné kontrastů, kde se mezi moderními budovami krčí ošklivé přibytky z vlněného plechu plné lidské bída. Keňa bývá nazývána kolébkou lidstva a také zemí dětí, protože polovině obyvatel není ani dvacet let. Pro Keňany je velmi důležitá rodina, tradice, komunitní život, vzájemná podpora a pomoc.

Vyznač barevně všechny kontinenty a označ Českou republiku.

Plameňák má růžovou barvu, protože potrava, kterou v přírodě přijímá, obsahuje betakaroteny (zejména načervenalý korýš zvaný garnát a jeho vejce).

A. Co se přidává do potravy plameňákům v zajetí, aby jejich barva zůstala sytá?

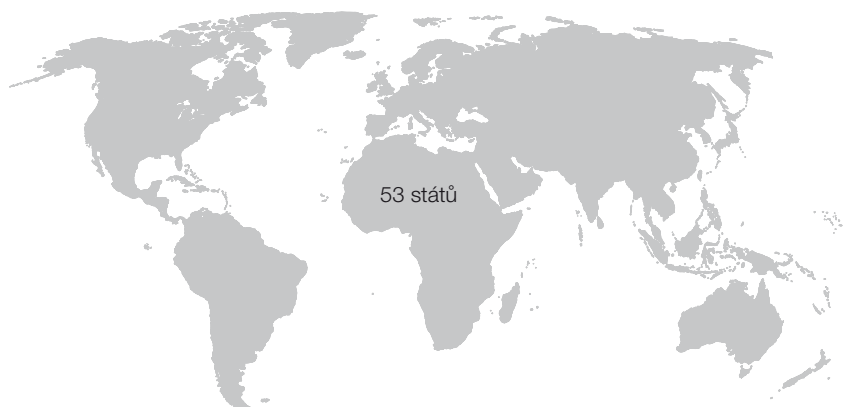
odpověď:

B. K čemu slouží zvířatům barevné zbarvení?

odpověď:

Jak se říká mláděti plameňáka?

Je Afrika kontinent nebo světadíl? Jaký je mezi nimi rozdíl? Napiš názvy zbývajících kontinentů a světadílů a vyznač, který z nich je největší. Víš, co znamená slovo PANGEA?

odpověď:

JMÉNO:

TŘÍDA:

www.dnesjimjako.cz

Podívej se pozorně na obrázek uprostřed vlajky a zkus uhodnout, co znamená.

ČERNÁ barva značí africký lid
ČERVENÁ boj za svobodu a krev
ZELENÁ rostlinstvo
BÍLÁ (úzké pruhy) mír a jednotu

Keňu obývá přes 53 miliónů obyvatel a kolem 40 domorodých kmenů, nejpočetnější kmen se nazývá Kikujové. Jednou z otázek tak při prvním setkání bývá: „K jakému kmeni patříš?“

A. Co je základem keňské ekonomiky a proč?

Do měst přicházejí lidé z venkova **za lepším životem**. Často však končí ve velmi stísněných obydlích tvořících chudinské čtvrti, v nehygienických podmínkách a v bídě.

B. Doplň, jak se tato místa nazývají a jaký je rozdíl mezi těmito oblastmi a ghettý?

odpověď:

C. Diskujte, jaké výhody nabízí Keňanům život na venkově a jaké ve městě?

Svahilština

V Keni jsou desítky různých kmenů a téměř každý má svůj vlastní jazyk. Svahilsky ale umí všichni, protože je to společně s angličtinou úřední jazyk. Výhodou je jednoduchá výslovnost, téměř vše se čte stejně, jako se to píše.

Nejčastěji používanými výrazy jsou „*Mambo*“, „*Pole pole*“ a „*Hakuna matata*“ – „Dobrý den“, „Pomalu“ a „Žádný problém“. V Africe se nikam nespěchá a pokud někdo slíbí, že něco udělá nebo zařídí, rozhodně to nebude brzy.

Nauč se aspoň pět slovíček nazpaměť.

Dobrý den	Mambo
Vítejte	Karibu
Nashledanou	Kwaheri
Zítřka	Kesho
Včera	Jana (džana)
Dobrou noc	Lala salama
Ano	Ndiyo
Ne	Hapana
Prosím (pomoc)	Tafadhali
Děkuji	Asante

Pomalú	Pole pole
Jak se máte	Habari gani
Mám se dobře	Nzuri
Nemám peníze	Hakuna pesa
Žádný problém	Hakuna matata
Kolik je hodin?	Ni saa ngapi?
Kolik to stojí?	Ni ngapi?
Nebezpečí	Hatari
Běloch	Mzungu
Jídlo je dobré	Chakula chema

Studené pivo	Bia baridi
Studená voda	Maji baridi
Peníze	Pesa
Nosorožec	Kifaru
Antilopa	Swala
Krokodýl	Mamba
Slon	Ndovu
Žirafa	Twiga
Hroch	Kiboko
Lev	Simba

Korálkový náhrdelník

Každá správná domorodá dívka je bohatě ozdobená korálky. Jedna z nich se připravuje na slavnost a potřebuje správný počet korálků. Bohužel jich určitý počet ztratila a potřebuje zjistit, kolik jich měla původně.

Na spodní části náhrdelníku jsou jen tři veselé korálky a několik jich chybí. Spočítáš kolik veselých korálků měla domorodá dívka na začátku?

A. Jaký oblíbený druh ořechu se skrývá ve spodní části plodu?

odpověď:

B. Farmáři dostanou za tyto ořechy jen pár korun, což je zlomek ceny, za které se prodává ve vyspělých zemích. Proč je výkupní cena ořechů tak nízká a naopak cena prodeje tak vysoká?

odpověď:

plod skrývající ořech, obsahuje vitamin C

Jaké jsou v Keni měsíční platy?

průměrný měsíční plat	cca 3519 Kč
číšník	cca 4800 Kč
účetní	cca 8425 Kč
zdravotní sestra	cca 10 180 Kč
poslanec	cca 300 000 Kč !!!

Pro Keňany je sběr a prodej tohoto ořechu důležitým zdrojem příjmu. Přestože je u nás jeho cena vysoká, v Keni se pohybuje v řádu korun. Za den dokáže jeden člověk zpracovat 10 kg ořechů. Práce to není snadná, protože obal semene je jedovatý, při kontaktu s kůží nastává alergická reakce, a ořechy je nutné loupat v rukavicích.

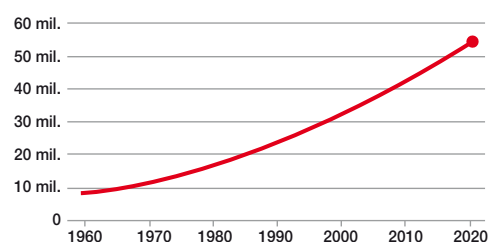
Zvyšování počtu obyvatel

Počet obyvatel Keni vzrostl v průběhu 100 let z **necelých 3 milionů na 40 milionů!**

ROVNÁNÍ: u nás v r. 1900 žilo 9 372 214 obyvatel, 10 230 060 obyvatel v r. 2000.

Růst populace v Keni 53,77 mil. v roce 2020

zdroj: Světová banka

A. Spočítej, o kolik % se za 100 let zvýšil počet obyvatel v Keni.

odpověď:

B. Kolik obyvatel by žilo v Keni v roce 2100, pokud počet obyvatel rostl tímto tempem?

odpověď:

Pro domorodce jsou děti velkým bohatstvím a každý z nich se může pochlubit bohatým rodokmenem. Jak je to u nás?

C. Zkus namalovat z hlavy svůj rodokmen do třetího kolene (praprarodiče) a rodokmen průměrného Masaje, který má se svými třemi ženami po šesti dětech. Porovnej je mezi sebou.

TIP: Vezmi si na to větší papír :-)

K ZAMYŠLENÍ: Co je důvodem stále stoupajícího počtu obyvatel Keni?

Národní parky

Největší keňský národní park **Tsavo East** má rozlohu 11 000 km², což je jako celý středočeský kraj. Vláda se zde snaží ochránit poslední zbytky divoké zvěře.

A. Jaký dopad má zřízení rezervací na původní obyvatele?

.....

.....

.....

odpověď:

Víte, že se mladí muži ještě z předchozí generace Masajů museli v rámci zkoušky dospělosti utkat se lvem?

B. Na poušti žijí lidé, kteří nemají stálé obydlí a přesouvají se za pastvou pro svá stáda a za vodou. Jak se jim říká?

.....

odpověď:

A. Který savec jako jediný dokáže pít slanou vodu?

velbloud

plejtvák

hyena

B. Kdo jsem?

FOTOPŘÍBĚH

- Pro Keňany a další Afričany jsme větším nebezpečím než velké šelmy, přestože jsme malá.
- Když je nás hejno, dokážeme toho opravdu hodně sníst, ale zároveň si někdo pochutná i na nás.
- Naši příbuzní žijí i v České republice.

.....

odpověď:

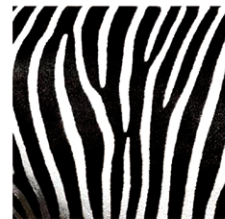
C. Komu patří vzory? (vyber a přiřaď)

TYGR

ZEBRA

LEVHART

HYENA

GEPARD

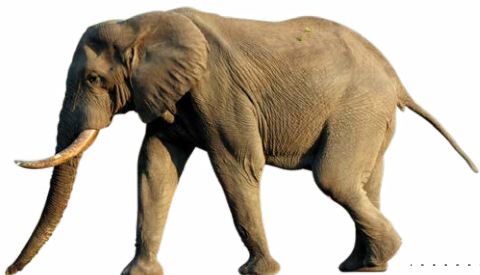
ŽIRAFA

Jak se jmenují nebezpečná divoká zvířata, patřící do tzv. velké pětky? Jedno ale do této skupiny nepatří, přestože je nejnebezpečnější, které to je? [přeškrtni]

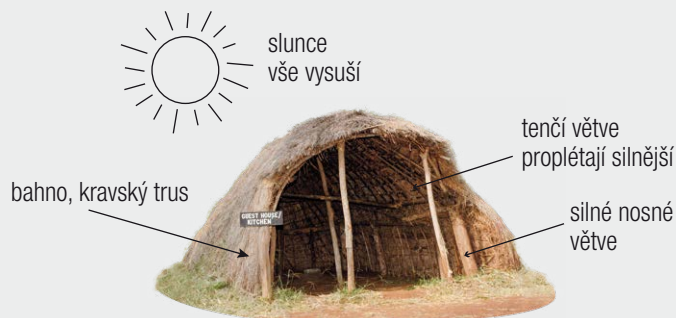
Zvířata zařazená do velké pětky jsou tak nazývána proto, že jejich ulovení je pro pěšího lovce mimořádně nebezpečné. Jejich počet však kvůli činnosti člověka stále klesá, a jedno z těchto zvířat se v dnešní době lovit už vůbec nesmí.

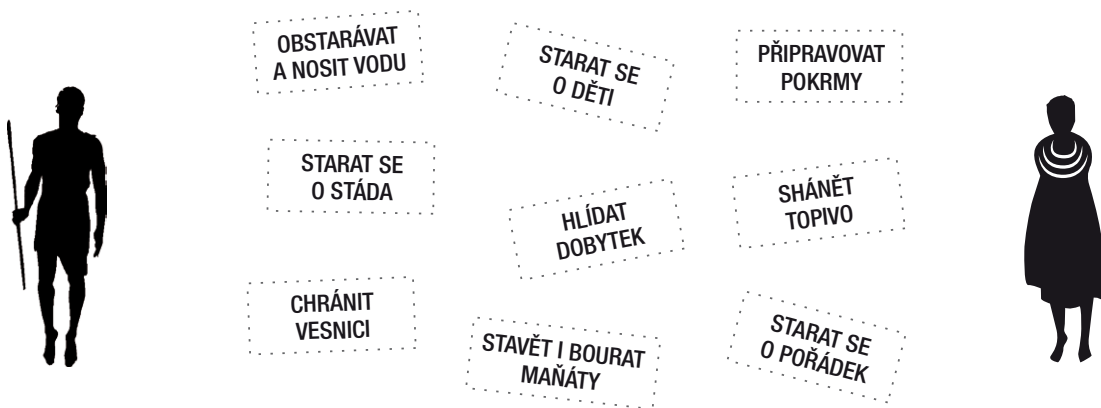
Nejpočetnější domorodý kmen se nazývá **Kikujové**, známější jsou ale **Masajové**. Nejvíce lidí žije na venkově a i přestože tam panuje nedostatek vody i potravy, lidé jsou tu šťastnější a pohostinnější než ve velkých městech, kde je vysoká kriminalita, drogy a špína. Většina domorodců z venkova žije stále stejným způsobem života jako jejich předci. Kmeny se od sebe liší vzhledem i zvyky, někdy spolu bojují o vodu a o potravu pro dobytek. O všem **rozhodují výhradně muži**.

Ženy, kterých mohou mít víc, si muži **kupují za krávy**, cena se pohybuje různě (8 a více krav za jednu ženu).

Primitivní domorodé chýše postavené do kruhu za barikádou ze suchých větví se nazývají **maňáty**. Jsou postavené z přírodních materiálů, nemají okna. Bývají velké asi jako dětský pokojíček, dovnitř se dokáže vejít i osm lidí včetně ohniště, „kuchyně“, menších zvířat a věcí, vzrostlý muž se v nich nepostaví. Když se za pár let maňata zbourá, postaví se jednoduše nová.

A. Přiřaď správné činnosti, které musí vykonávat masajská žena a kterou muž.

Nejmladší generace Masajů začíná navštěvovat školy a učit se anglicky a svahilsky. Na moderním trhu práce mají Masajové zatím jen minimální možnosti uplatnění a obživy, proto žijí z turistického ruchu, kterému se dobře přizpůsobili.

U nejpočetnějšího kmene Kikujů i u Masajů platí, že každé dítě, které se narodí manželce, patří automaticky jen manželovi. Ženy nemají téměř žádná práva, muž z kmene Kikujů může například půjčit svou manželku příteli, který přišel na návštěvu, do postele „na zahřátí“!

B. K DISKUZI: Myslíte si, že je správné zasahovat do zažitých kulturních tradic?

Téměř všichni obyvatelé Keni jsou věřící, přes 70 % se hlásí ke křesťanství, část vyznává animistická náboženství (10 %), část jsou muslimové (10 %) a nepatrná část hinduisté. Nevěřících lidí tam moc nenajdeme.

C. Jaké přínosy má křesťanství pro domorodé obyvatele? Má nějaká negativa?

Nechvalně známá **ženská obřízka** je už sice zakázaná, ale někde stále **praktikovaná**. Provádí se v době, kdy holčička dostane první menstruaci. Poté může začít rodit děti. Najdou se i matky, které nemají o moc víc než deset let. Domorodci mimo jiné věří, že obřízka zajistí hladší porod. Ročně ji na celém světě podstoupí neuvěřitelné tři miliony dívek!

odpověď:

Koho sloni nesnášejí?

POROVNÁNÍ VELIKOSTI
ČLOVĚKA, SLONA A VELRYBY

včely

myši

hyeny

papoušky

13 Víš, proč je na poušti v noci zima (až -4°C)?

Pouštní **zvířata** se extrémním teplotním změnám pouště dobře **přizpůsobila**. Mnohem větší výzvou je pro ně nalezení dostatku potravy a vody k přežití. Například velbloudi udržují konstantní tělesnou teplotu v horkých i chladných podmínkách, ptáci využívají odpařovací chlazení atp.

odpověď:

Voda

Voda je v Keni velmi **vzácná** surovina. Ženy pro ni často chodí velmi daleko, a někde je jí dokonce tak málo, že se lidé vůbec **nemyjí**. Například Masajové pijí místo vody krev dobytka smíchanou s mlékem. O vodu se i bojuje. Voda, pokud nějaká je, se dopravuje v barelech a pomáhat musí i malé děti. Ve vodě je **hodně soli**, kvůli níž mají lidé zdravotní problémy (žluté zuby, nehty, problémy s ledvinami...).

V posledních letech zdroje vody pro obyvatele i zvěř mizí a panují extrémní sucha. Důvodem jsou zejména klimatické změny, rostoucí počet obyvatel, změna složení půdy v důsledku zavlažování, kácení stromů za účelem získávání dřevěného uhlí atd.

14 A. Zkus spočítat, kolik vody spotřebuješ za den pro svoji potřebu.

Pro představu si prohlédni **tabulku spotřeby vody**. Možná se budeš divit, jak moc vodou plýtváme!

ORIENTAČNÍ TABULKA SPOTŘEBY VODY

WC	malé spláchnutí 2 l velké 9 l
Koupání v plné vaně	100 až 150 litrů
Sprchování	30–50 l
Myčka	10
Mytí rukou při puštěné vodě	4 l za den
Pití	2 l
Ostatní	2 l
Praní prádla	40 l

Ale také: zalévání zahrady, napouštění bazénů, akvárií, kreativní činnosti atd.

odpověď:

Náš způsob života ovlivňuje i lidi, kteří žijí velmi daleko. Dopady klimatických změn jsou patrné po celém světě. V rozvojových zemích se například vyrábí naprostá většina oblečení určená pro náš trh, což sice dává práci místním, ale má to dopady na životní prostředí. Textilní průmysl je totiž docela velký žrout nebo spíše pijan vody. Víte, že na výrobu bavlněného trička padne asi 2 700 l vody a na džíny dokonce 8 000–9 000 litrů vody?

B. K DISKUZI: Co můžeme pro zlepšení životního prostředí a pro zpomalení klimatických změn udělat my? Můžou něco udělat domorodí obyvatelé Afriky?

Čajovník čínský

Keňa se řadí mezi **největší vývozce čaje** na světě. Čaj se v Keni pěstuje přes 100 let a je velmi **kvalitní**. Do Keni se dostal z Indie při výstavbě železnice, indiští dělníci byli na čaj zvyklí a začal se pěstovat právě pro ně. Postupně se naučili pít čaj i Keňané, většina sklizně se však ze země vyváží. Lidem **dává čaj práci**, pěstuje se převážně na malých rodinných farmách. Pěstuje se na kopcích nedaleko hlavního města Nairobi, v nadmořské výšce od 1200 do 2000 metrů. Dobře se mu daří v sopečné půdě a vyšších polohách s dostatečným množstvím srážek a mírnými teplotami.

A. Z čeho všeho se může vyrábět čaj? ☒

☐ čajovník ☐ byliny ☐ ovoce ☐ koření

Jídlo

Být sběračem lístků není žádná legrace. Musí se totiž utrhnout vždy jen vrchní dva až tři lístečky z rostliny a až jich máte více v dlani, tak je hodit za sebe do koše, který máte na zádech. Trefit se nebylo jednoduché. Nejrychlejší a nejzkušenější sběrači tak za den nasbírají až dva koše což je asi 50 kg čajových lístků. Ty pak odváží, neboli spíše odnáší do továrny, kde se vyrábí pravý černý čaj. Za 1 kg lístků si lidé vydělají v přepočtu 3,50 Kč, což opravdu není moc. V továrně pak probíhá další proces výroby – sušení lístků, mletí na různou hrubost, fermentace (tím se stává čaj černým), balení a ochutnávání hotového produktu.

manželé Poulvi, dobrovolníci v Keni

B. Kolik činí měsíční mzda šikovného sběrače čaje, pracuje-li od pondělí do soboty?

(Podívej se do tabulky, co si za to může koupit...)

odpověď:

Měna v Keni	keňský šilink (KES) = cca 0,19 CZK
1 litr balené vody	50–150 KES
Cola	60–150 KES
Plechovkové pivo	100 KES
Meloun	100 KES
Sýr	989 KES
Litr mléka	88 KES
Velbloud	200 000 KES

V Keni roste mnoho druhů ovoce, na trzích se ho prodává nepřeborné množství. Pro místní jsou dostupné zejména **banány**, v sezóně i **mango** a **avokádo**, které má na vesnici skoro každý na zahradě. Ananasy, určené zejména na vývoz, se pěstují prakticky výhradně na velkých plantážích a jsou pro místní příliš drahé stejně jako melouny.

Záhonky se semínky se přikrývají senem, aby udržely vlhkost a semínka lépe klíčila. Úrodu je také nutné hlídat před zvířaty např. před dotěrnými kočkodany a pavíany.

Githeri

Sukuma

Toto je typický školní oběd, který jedí děti každý den od školky až po maturitu. Tvoří ho fazole, sukuma, kukuřice, občas i jiná zelenina, ale základ je stále stejný. Výhodou je **velká výživová hodnota**.

Sukuma je **zelenina** vzhledově podobná kapustě a má lehce nahořklou příchuť. Roste po celý rok a tvoří společně s ugali základ jídelničku. Slouží k přípravě pokrmu zvaného Sukuma wiki (sukuma, cibule, koření).

Ugali

Typická **příloha z kukuřičné mouky a vody**, která se jí téměř ke všemu. Je nemastná a neslaná, ale dostatečně nasytí, a to i toho, kdo vykonává těžkou fyzickou práci. Jí se v mnoha částech Afriky, kde má různé názvy například *fufu* a *nshima*.

Kulturní rozdíly

Corinne Hofmann se jako mladá žena zamilovala při návštěvě Keni do rodilého Masaje z kmene Samburů, opustila natrvalo rodné Švýcarsko a stala se jeho ženou. Několik let žila domorodým způsobem života jako tzv. „bílá Masajka“. Přečtěte si úryvek ze stejnojmenné knihy, který popisuje období, kdy je autorka knihy již ženou Masaje Lketingy a pokouší se v buši rozjet malý obchod s potravinami.

(Pozn. Odkaz na rozhovor na Aktuálně.cz se samotnou autorkou Corinne Hofmann naleznete na stránkách projektu.)

Myslíte si, že je možné překonat kulturní propast a že spolu můžou lidé z různých „světů“ dlouhodobě žít? Může dnešní „modernější“ doba napomoci překonat problémy vyvstávající z takového soužití? Jaké překážky na ně můžou čekat ?

UKÁZKA

Vrátili jsme se do *maňaty* a našli v ní dva klidně spící válečníky. Nejsem zrovna nadšená, když najdu vlastní příbytek obsazený, ale vím, že to nařizuje zákon pohostinnosti. Všichni muži, kteří patří do *Lketingovy* věkové skupiny, mají právo si v naší chýši odpočinout nebo přespat. I čaj jim musím nabídnout. Zatímco rozdělávám oheň, povídají si. *Lketinga* mi překládá, že v Sitedi roztrhl jednomu válečníkovi buvol stehno. Musí si vzít okamžitě auto a odvézt ho k lékaři. Já mám zůstat tady, protože nákladák se zbožím během dalších dvou hodin určitě dorazí. Moc dobrý pocit nemám, když manželovi podávám klíčky od auta. Pojede totiž stejnou cestou, kde před rokem auto naboural.

Zašla jsem zpátky za Annou, která pomáhá v našem obchodě, a daly jsme obchod do pořádku, aby bylo všechno připravené na nové zboží. K večeru zapálíme dvě nové petrolejky. Navíc jsem si dovezla jednoduchý vaříč na dřevěné uhlí, abych si občas mohla vzadu uvařit čaj nebo něco k jídlu.

Konečně nákladák dorazil. Během chvilky okolo obchodu stojí dav lidí. Náklad je rychle složený. Tentokrát pytle přepočítávám, abych se ujistila, že se cestou nic neztratilo, ale jak se ukázalo, nebyla má nedůvěra namístě. Stojíme mezi složeným zbožím, všude kolem nás jsou vyrovnané kartony, které musíme přerovnat do regálů.

Najednou se v obchodě objevil můj muž. Ptám se, jestli je všechno v pořádku. „*Yes, Corinna, ale ten chlap mít velký problém,*“ odpověděl. Dovezl zraněného k lékaři, ten nohu vyčistil a asi dvacet centimetrovou ránu bez jakéhokoli znečištění sešil. Teď leží v naší *maňatě*, protože musí každý den na kontrolu.

Když jsem vlezla do naší chýše, našla jsem tam urostlého válečníka s nánosem obvazů na noze. Slabě sténal. Ptám se ho, jak mu je. „*Okay*“ odpoví. Ale to tady nic neznamená. Zrádný Samburec by nikdy v životě nepřiznal opak, i kdyby měl v příštím okamžiku naposled vydechnout. Hodně se potil a byl strašně cítit jódem. Po chvíli přišel i *Lketinga*, se dvěma balíčky *miray* v ruce. Něco se zraněného ptal, ale ten jen s námahou odpovídal. Asi měl vysokou horečku. Po krátkém dohadování mi dovolil, abych mu změřila teplotu. Teploměr ukazoval 40,5 °C. Podala jsem mu léky na snížení horečky a krátce nato usnul.

Dnes v noci jsem spala dost špatně. Manžel žvýkal celou noc *mirau* a zraněný válečník sténal a občas křičel ze spaní.

Po nějaké době přišel *Lketinga* do obchodu. V první chvíli se zarazil a hned nato se na obořil na muže za pultem, co tam dělá. Já obsluhovala dál. Muž vyprávěl, že se Anně udělalo špatně, a proto odešla domů. Pracujeme dál a manžel se posadil a žvýkal *mirau*, což mě docela naštvalo. Poslala jsem ho k veterináři, aby zjistil, jestli dnes porazili kozu, protože bych chtěla uvařit něco dobrého z masa a brambor. V poledne chci zavřít, abych vzadu uvařila a trochu se umyla. Ale *Lketinga* a pomocník chtějí pracovat bez přestávky. Na novém vaříči jsem uvařila chutný *eintopf*. Konečně se zase jednou v klidu najím. Polovinu jsem nechala *Lketingovi*. S plným žaludkem se mi pracuje líp.

Po sedmé večer jsme doma. Zraněný válečník si hoví v naší chýši. Zdá se, že už mu je lépe. Ale jak to tady vypadá! Všude leží okousané stopky *miray* a rozžvýkané chomáče žvýkaček. Kotlík se zaschlými zbytky kukuřičné kaše se válí vedle ohniště a na zemi kolem leží kousky jídla, na kterých si pochutnávají kolonie mravenců. Ke všemu tady něco strašně smrdí. To mě tedy vzalo. Přijdu unavená z práce a ze všeho nejdřív musím uklidit chýši, nemluvě o kotlíku na čaj, který teď budu muset vyškrábat nehty.

Lketinga: masajský manžel autorky knihy

Miraa: kvetoucí rostlina původně pocházející z Etiopie, která obsahuje stimulant katinon způsobující vzrušení, euforii, bdělost a ztrátu chuti k jídlu. Může způsobit i manické chování a hyperaktivitu. Jedná se o drogu, na níž může vzniknout závislost. V Keni povolena.

Maňata: domorodá chýše

Eintopf: pův. německý pokrm, hustá „polévka“ vařená v jednom hrnci složená z různých surovin (co dům dal – maso, zelenina, luštěniny... – má mnoho variant)

ŠKOLKA

z dopisu od Markéty Peichlové

Při vstupu do základní školy musí žáci prokázat, že už umí číst a psát. Musí do té doby umět anglicky, už ve školce nesmí mluvit svahilsky ani jejich kmenovým jazykem. Školka je ve slumu a rodiče za ní musí platit školné (i za uniformy). Školka začíná ráno v 8 hodin, žáci mají půl hodiny na příchod do školky. I ty nejmenší tříleté děti chodí do školky samy (hodně dlouhou cestou). Do 9 hodin spí na lavici (postýlky nemají), nesmí mluvit a nesmí si hrát. Kdo promluví nebo zlobí, čeká ho rákoska, brečet nahlas nesmí. Poté se společně zpívají písně - svahilské i anglické, často spojené s pohybem. Písní je opravdu velké množství. Recitují se také úryvky z Bible, které si musí pamatovat a jsou z nich zkoušení.

...

Více dopisů našich dobrovolníků najdeš na www.adopenablizko.cz

PIKY PIKY

z dopisu od manželů Poulových

Při jednom sobotním odpoledni jsme využili další místní hromadnou dopravu a to piky piky. Je to motorka, kterou se dá přepravit na kratší vzdálenosti téměř vše. My jsme se na motorku vešli čtyři, ale po cestě jsme míjeli motorkáře, který vezl zákazníka i s velkou pohovkou do obýváku, takže jsme se divili, jak to řidič dokáže vyvažovat, aby se nepřevrátil na jednu nebo na druhou stranu.

Tento výtečník sice nepřepравuje pohovku, ale i autosklo je celkem slušný náklad :-)

Mnoho dalších informací a materiálů najdeš na:

www.dnesjimjako.cz

SADBA

ADOPCE
NABLÍZKO

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Máš rád exotická jídla a poznávání dalekých krajů? Zajímá tě, jak žijí tvoji vrstevníci v Keni a dalších rozvojových zemích? Podívej se na naše webové stránky **dnesjimjako.cz** nebo mrkni na **adopenablizko.cz**. Můžeš se připojit k těm, kteří tam pomáhají, a jednou se do nějaké podívat třeba jako **dobrovolník**.

Pracovní listy pro vás připravila Salesiánská asociace Dona Boska, z. s., Kobylské nám. 1000/1, 182 00 Praha 8, sadba.org. ZDROJE: dobrovolníci: manželé Poulovi, Jana Jeklová, Nela Vicherková, Markéta Peichlová, archiv Sadby, national-geographic.cz, abicko.cz, exomed.com, zoopraha.cz, irozhlas.cz/ČT24, afrikago.cz, flickr.com, pixabay.com, wikipedia.

Děkujeme všem, kteří pomáhali s přípravou kampaně.

